

**Discurs de l'Excm. Sr. Mircea Snegur,
expresident de la República de Moldàvia**

El final dels anys vuitanta i el principi dels anys noranta del segle XX han passat a la Història com el període en el qual es van iniciar els processos de democratització i de transparència a l'espai que avui coneixem com a ex-URSS. El catalitzador d'aquestes transformacions va ser, sens dubte, la reestructuració (*perestroika*) endegada per Gorbachov. Però la *perestroika* va ser imposada als dirigents soviètics per l'esperit de llibertat de pensament i d'acció que va brollar espontàniament gairebé de tots els pobles que integraven les repúbliques soviètiques després d'un llarg període de submissió forçada al règim totalitari i dictatorial de Moscou.

Aquests canvis van estimular l'aparició de moviments de renaixement i d'alliberament nacional que van accelerar la descomposició de l'imperi soviètic.

Els processos centrífugs també van ser molt poderosos a Moldàvia. La unió i la fermesa de les forces democràtiques -al capdavant de les quals es van situar il·lustres representants del món intel·lectual-, les manifestacions pacífiques als carrers i altres accions agosarades i inèdites en aquella època (sobretot en l'àmbit d'un Parlament encarcerat per uns costums soviètics antiquats) van aconseguir una primera victòria: la introducció de la llengua romanesa com a llengua oficial de l'Estat i la recuperació de l'ús de l'alfabet llatí.

Al febrer de 1990 van tenir lloc les primeres eleccions parlamentàries democràtiques amb la participació de diferents partits. La victòria va ser per als candidats que defensaven visions noves i progressistes. El canvi també es va fer palès en l'activitat del nou Parlament que, des de les primeres sessions, es va marcar com a fita la creació del marc legislatiu propi de la República de Moldàvia, que preveia que qualsevol acta d'unió futura hauria de ser sotmesa a ratificació popular.

Una de les principals iniciatives del nou Parlament de Chisinau va ser l'adopció de la Declaració de Sobirania del 23 de juny de 1990, mitjançant la qual la República de Moldàvia es convertia en Estat sobirà, unitari i indivisible; els recursos naturals, el potencial econòmic, financer i tècnico-científic, i el patrimoni nacional passaren a ser propietat exclusiva de la república; es va crear la ciutadania republicana (moldava), es van garantir els drets i les llibertats constitucionals a tots els ciutadans, i es van reconèixer tots els principis i normes del Dret internacional. La Declaració de Sobirania també preveia la separació de poders; la igualtat de tractament jurídic per a tots els ciutadans, partits polítics i organitzacions en l'exercici de les seves activitats polítiques i cíviques. En política exterior, la República de Moldàvia reconeixia, entre d'altres coses, els drets sobirans de tots els estats, expressava la seva adhesió als principis i normes del Dret internacional i la seva voluntat de conviure en pau i concòrdia amb tots els pobles del món.

Cal subratllar que la Declaració de Sobirania va servir posteriorment com a base per a l'elaboració de la nova Constitució.

Mentrestant, el govern central de Moscou fingia no preocupar-se per l'adopció de declaracions similars en moltes de les repúbliques que composaven el colós soviètic que estava a punt d'ensorrar-se i tractava el procés en clau humorística donant-li el nom de "desfilada de sobirania". Però paral·lelament es van prendre mesures brutals i improvisades per mirar d'aturar aquesta onada. Però el Sr. Gorbachov i els dirigents soviètics s'equivocaven: la set de llibertat no podia apagar-se per mitjà de les amenaces i de la repressió. Per consegüent, l'allau d'accions concretes engegades per obtenir la independència total de la República de Moldàvia va continuar amb encara més força.

Seguint l'exemple de les repúbliques bàltiques, Moldàvia va condemnar (des del dia de la proclamació de la Declaració de Sobirania) el Protocol addicional secret del Pacte Molotov-Ribbentrop del 23 d'agost de 1939 (en virtut del qual Bessaràbia va ser ocupada les tropes soviètiques), el qual va ser declarat sense validesa (com també ja ho havia declarat anteriorment el Congrés de Diputats de l'URSS).

En relació amb això, cal subratllar que en aquell moment la República de Moldàvia va actuar amb valentia (un acte únic, per cert, en l'espai soviètic) quan va reconèixer la independència de Lituània, donant a entendre a les autoritats de Moscou que havíem triat seguir amb fermesa el mateix camí.

Tot seguit es va iniciar el boicot actiu del referèndum sobre la unió de març de 1991 referent a la necessitat de mantenir la Unió Soviètica. Moldàvia va tenir una posició majoritàriament oposada a l'anomenat "nou tractat d'unió", va refusar participar a la seva elaboració i va declarar que no el signaria.

D'aquesta manera, la classe política moldava s'anava distanciant gradualment de la "tutela" de Moscou, apropant-se cada vegada més a l'anhelada proclamació d'independència. Nosaltres estàvem preparant l'esdeveniment amb tot un seguit d'accions que eren acceptades per la gran majoria de la població. De fet, poc abans del cop d'estat d'agost de 1991, el país ja estava pràcticament preparat per anunciar la ruptura definitiva amb l'imperi soviètic, atès que només quedaven alguns detalls per concretar. Així, doncs, vaig aprofitar sense dubtar ni un sol moment les condicions encara més propícies que va oferir el cop d'estat. El 27 d'agost de 1991 el Parlament va adoptar la Declaració d'Independència de la República de Moldàvia, que proclama:

"La República de Moldàvia és un Estat sobirà, independent i democràtic, lliure de decidir el seu present i el seu futur sense cap interferència exterior, d'acord amb els ideals i els anhels sagrats del seu poble, en l'espai històric i ètnic del seu esdevenidor nacional".

Els moments d'alegria i de satisfacció per haver complert els anhels del poble van passar ràpidament: la part més complicada tot just començava. Va seguir, doncs, la creació de l'Estat, la seva consolidació i la seva afirmació a nivell intern i exterior. Tot això ho vam haver de realitzar en unes condicions bastant difícils, ja que Moscou no acceptava la situació ni s'hi conformava, i va tramatar diverses estratègies per tal de desestabilitzar els nous estats independents.

En el nostre cas, es va planificar des dels despatxos del Kremlin el separatisme sense sentit a l'altra banda del Dnièster. Els partidaris del manteniment de l'URSS van cultivar en les seves respectives regions aquestes intencions malsanes al llarg de tot el moviment d'alliberament nacional.

Tot i que aquesta crisi absurda va ser relativament pacífica, els separatistes de Tiraspol, amb el suport d'alguns cercles radicals de Moscou i del comandament de la 14a divisió de l'Exèrcit de la Federació Russa basada a Transnístria, es van tornar tan agressius en la seva insubmissió respecte dels òrgans constitucionals republicans, que van provocar un conflicte armat a la vora del Dnièster per tal de desunir el país, conflicte que va suposar la pèrdua d'algunes vides humanes. Tot i que el conflicte va ser breu (comparat amb altres situacions també creades artificialment per les autoritats centrals agonitzants), sempre serà recordat com una taca negra en la història del jove estat moldau.

Però vam resistir. La República de Moldàvia, amb tots els atributs necessaris (bandera, escut, himne, exèrcit, policia, òrgans de seguretat nacional, duanes, etc.), va ser creat i s'ha consolidat com un estat de dret, democràtic, amb una economia de lliure mercat. Moldàvia exerceix amb dignitat i com es mereix el seu estatus de membre de ple dret dels organismes polítics, socials i financers internacionals i europeus.

Això és, a grans trets, el que us volia explicar en el meu discurs d'avui. Deixo per a la conferència de demà la narració més detallada d'aquests i altres esdeveniments.

Moltes gràcies.